

รายได้ของครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็ก พ.ศ. 2543

สำนักงานสถิติแห่งชาติและกรมประมง ได้ร่วมกันจัดทำการศึกษาวิจัยรายได้ของครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็กขึ้นเป็นครั้งแรกในปี 2533 และในปี 2543 จัดทำเป็นครั้งที่ 2 โดยทำการสำรวจไปพร้อมกับการสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางประมงทะเล พ.ศ. 2543 ในท้องที่ 24 จังหวัดชายทะเล ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผน กำหนดนโยบาย และการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำชายฝั่ง ตลอดจนพัฒนาส่งเสริมอาชีพเพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็ก

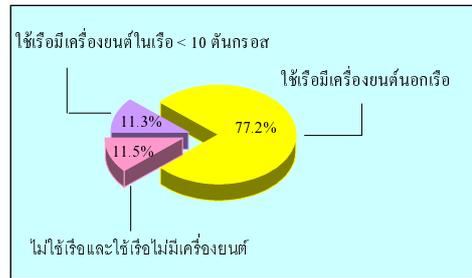
1. จำนวนครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็ก และขนาดของการดำเนินงาน

ผลของการสำรวจ พบว่า ในปี 2543 ทั่วประเทศมีหมู่บ้านประมงทะเลทั้งสิ้น 3,797 หมู่บ้าน ประกอบด้วยครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็ก 53,343 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 92.3 ของครัวเรือนทำประมงทะเลทั้งสิ้น โดยจำนวนครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็กหนาแน่นมากที่สุดในจังหวัดสงขลา 6,175 ครัวเรือน (ร้อยละ 11.6) รองลงมา คือ กระบี่ 4,864 ครัวเรือน (ร้อยละ 9.1) พังงา 4,594 ครัวเรือน (ร้อยละ 8.6) และนครศรีธรรมราช 4,524 ครัวเรือน (ร้อยละ 8.5)

หากพิจารณาครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็ก

ทั่วประเทศ จำแนกตามขนาดของการดำเนินงาน พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ทำประมงโดยใช้เรือมีเครื่องยนต์นอกเรือมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 77.2 ของครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็กทั้งสิ้น รองลงมาเป็นครัวเรือนทำประมงโดยไม่ใช้เรือและใช้เรือไม่มีเครื่องยนต์ในการทำประมง ร้อยละ 11.5 และครัวเรือนที่ใช้เรือมีเครื่องยนต์ในเรือที่มีระวางบรรทุกรวมน้อยกว่า 10 ตันกรอส ร้อยละ 11.3 ตามลำดับ (แผนภูมิ 1)

แผนภูมิ 1 จำนวนครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็ก จำแนกตามขนาดของการดำเนินงาน



2. ประเภทของเครื่องมือทำประมงหลัก

ครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็กทั่วประเทศ 53,343 ครัวเรือน ส่วนใหญ่นิยมใช้เครื่องมือทำประมงอวนลอยกึ่งเป็นหลักมากที่สุด จำนวน 10,433 ครัวเรือน หรือร้อยละ 19.6 ของครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็กทั้งสิ้น รองลงมาคือ อวนจมปู ร้อยละ 13.8 อวนปลากระบอก ร้อยละ 6.7 และอวนรุนใช้เรือ ร้อยละ 6.0 (แผนภูมิ 2)

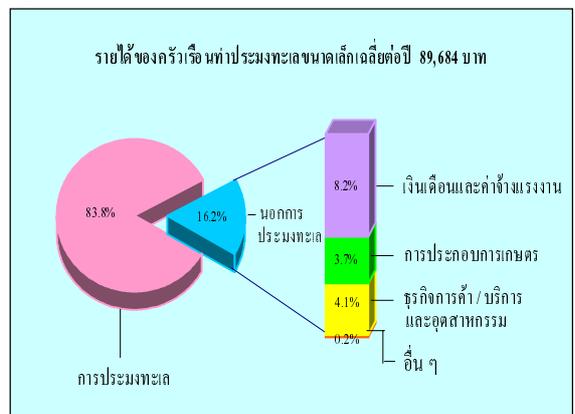
แผนภูมิ 2 15 อันดับแรกของเครื่องมือทำประมงหลักที่ครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็กใช้มากที่สุด



3. รายได้และแหล่งที่มาของรายได้ของครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็ก

จากแผนภูมิ 3 จะเห็นว่า ครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็กมีรายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อปี 89,684 บาท แยกเป็นรายได้จากการประมงทะเลมากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 83.8 (ส่วนใหญ่เป็นรายได้จากการทำประมงมากกว่ารายได้จากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำประมง ได้แก่ การเพาะเลี้ยงชายฝั่ง และแปรรูปสัตว์น้ำ) และที่เหลือเป็นรายได้จากแหล่งอื่นนอกเหนือจากการประมงทะเลร้อยละ 16.2 ซึ่งประกอบด้วย เงินเดือนและค่าจ้างแรงงานมากที่สุด ร้อยละ 8.2 รองลงมา เป็นธุรกิจการค้า / บริการและอุตสาหกรรม ร้อยละ 4.1 และการประกอบการเกษตรร้อยละ 3.7

แผนภูมิ 3 รายได้ของครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็กเฉลี่ยต่อปี จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้



4. การทำประมงทะเลขนาดเล็ก

เนื่องจากครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็กครัวเรือนหนึ่งโดยส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือทำประมงหลายชนิด โดยเครื่องมือใดที่ขายได้ให้กับครัวเรือนมากที่สุดจะเป็นเครื่องมือทำประมงหลักของครัวเรือนนั้น จากตาราง 1 จะเห็นว่า ครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็กที่ใช้เครื่องมือทำประมงหลักทุกประเภทมีรายได้จากการขายสัตว์น้ำโดยเฉลี่ย 125,083 บาทต่อปี เมื่อหักค่าใช้จ่ายในการทำประมงทะเลเฉลี่ย 52,012 บาท แล้วจะมีรายได้สุทธิเฉลี่ย 73,072 บาทต่อปี หากคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการทำประมง ส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสูงถึงร้อยละ 40.7 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น รองลงมาเป็น ค่าจ้างแรงงานร้อยละ 15.7 และค่าซ่อมแซมต่าง ๆ ได้แก่ ค่าซ่อมแซม / ซ่อมวัสดุเครื่องมือทำประมง (ร้อยละ 9.2) ค่าซ่อมแซมเรือ (ร้อยละ 7.2) และค่าซ่อมแซมเครื่องยนต์เรือ (ร้อยละ 5.1) ตามลำดับ สำหรับค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินถาวร คือ เรือ เครื่องยนต์เรือ และเครื่องมือทำประมง (มีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 1,500 บาท และอายุการใช้งานเกิน 1 ปี) คิดเป็นร้อยละ 12.2 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น

เมื่อพิจารณาแยกตามเครื่องมือทำประมงที่ครัวเรือนทำประมงทะเลขนาดเล็กใช้ทำประมงเป็นหลักมากที่สุด 4 อันดับแรก ได้แก่ อวนลอยกุ้ง อวนจมนปู อวนปลากระบอก และอวนรุน พบว่า ครัวเรือนที่ใช้เครื่องมือดังกล่าวในการทำประมงทะเลมีรายได้สุทธิจากการทำประมงทะเลโดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกันมากนักประมาณ 71,000 บาท ยกเว้นครัวเรือนที่ใช้อวนรุนมีรายได้สุทธิจากการทำประมงทะเลโดยเฉลี่ยประมาณ 96,000 บาท ซึ่งมากกว่าครัวเรือนที่ใช้เครื่องมือทั้ง 3 ประเภท ในทำนองเดียวกัน ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่เป็นค่าใช้จ่ายหลักในการทำประมงมีสัดส่วนมากกว่าค่าน้ำมันเชื้อเพลิงของครัวเรือนที่ใช้เครื่องมือทั้ง 3 ประเภทด้วย

ตาราง 1 มูลค่าสัตว์น้ำที่ขายเฉลี่ย ค่าใช้จ่าย และรายได้สุทธิจากการทำประมงทะเลขนาดเล็ก จำแนกตามเครื่องมือทำประมงหลักที่มีการใช้มากที่สุด 4 อันดับแรก

หน่วย : บาท

รายการ	รวมเครื่องมือ ทุกประเภท	เครื่องมือทำประมงหลักที่มีการใช้มากที่สุด 4 อันดับแรก			
		อวนลอยกุ้ง	อวนจมนปู	อวนปลากระบอก	อวนรุนใช้เรือ
มูลค่าสัตว์น้ำที่ขาย	125,083	119,699	124,711	114,632	173,356
ค่าใช้จ่ายในการทำประมงทะเล	52,012 (100.0)	48,284 (100.0)	53,539 (100.0)	42,834 (100.0)	77,682 (100.0)
ค่าจ้างแรงงาน	8,167 (15.7)	7,609 (15.8)	8,356 (15.6)	5,142 (12.0)	14,171 (17.3)
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	21,166 (40.7)	17,888 (37.0)	20,834 (38.9)	16,884 (39.4)	34,746 (40.9)
ค่าน้ำมันหล่อลื่น	1,423 (2.7)	1,444 (3.0)	1,544 (2.9)	1,232 (2.9)	1,940 (3.3)
ค่าซ่อมแซม/ซ่อมวัสดุเครื่องมือทำประมง	4,798 (9.2)	5,941 (12.3)	7,116 (13.3)	4,680 (10.9)	5,364 (8.7)
ค่าเหยื่อ	993 (1.9)	215 (0.4)	538 (1.0)	152 (0.4)	309 (0.8)
ค่าน้ำแข็ง	1,166 (2.2)	949 (2.0)	352 (0.7)	1,177 (2.8)	1,655 (1.9)
ค่าแบตเตอรี่	577 (1.1)	468 (1.0)	599 (1.1)	521 (1.2)	974 (1.0)
ค่าซ่อมแซมเรือประมง (ประจำปี)	3,718 (7.2)	3,646 (7.5)	4,025 (7.5)	4,299 (10.0)	5,073 (6.3)
ค่าซ่อมแซมเครื่องยนต์เรือ (ประจำปี)	2,640 (5.1)	2,764 (5.7)	2,968 (5.5)	3,361 (7.9)	3,607 (4.8)
ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ทำประมง	252 (0.5)	184 (0.4)	118 (0.2)	274 (0.6)	608 (0.4)
อื่น ๆ	772 (1.5)	580 (1.2)	688 (1.3)	446 (1.0)	950 (1.6)
ค่าเสื่อมราคา	6,339 (12.2)	6,595 (13.7)	6,401 (12.0)	4,666 (10.9)	8,285 (13.0)
รายได้สุทธิจากการทำประมงทะเล	73,072	71,415	71,172	71,798	95,675

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บเป็นร้อยละ